

Nuorten ehdotuksia parempaan tulevaisuuteen

Diakonissa-
laitos

Toimitus Tomi Pohjalainen

Taitto Hanna Suomi

Kuvat kuvapankit

Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö sr, 2022

Sisällys

Mikä Nuorten ohjelma ja miksi keräsimme nuorten ajatuksia?	4
Nuorten ohjelman kiertue 2022	5
Näin kiertue toteutettiin	6
25 tapaa tehdä Suomesta parempi nuorille	7
Mitä, jos palveluita ei tarvitse enää etsiä?	8
Viranomaistahot koetaan byrokraattisina ja vanhanaikaisina	12
Näistä palveluista kannattaa ottaa mallia!	12
Koulut voivat muuttaa maailmaa	13
”Jos kaikki olisivat mukavia toisilleen...	16
Yhteinen tekeminen auttaa uudessa maassa	18
Onko nuorille tilaa kaupunkiympäristössä?	20
Nuorilla on halu vaikuttaa asioihin!	23
Näin nuoret toivovat saavansa äänensä esille	24
Miten lisätä hiljaisten nuorten osallisuutta?	25

Mikä Nuorten ohjelma ja miksi keräsimme nuorten ajatuksia?

Suomessa on lähes miljoona 15-29 -vuotiasta nuorta. Nuorten osallisuutta päätöksentekoon on kehitetty menestyksekkäästi jo pitkään, mutta edelleenkaan kaikkien ääni ei pääse kuuluville. Nuorten ohjelman tavoitteena on vaikuttaa siten, että haavoittuvassa asemassa olevien nuorten omat kokemukset ja tarpeet tulevat esille yhteiskunnassa. Tavoitteena on myös synnyttää uusia nuorten syrjäytymistä ehkäiseviä kumppanuuksia ja ratkaisuja. Nuorten ohjelman alkurahoituksesta vastaa Diakonissalaitos.

Nuorten ohjelman mottona on, ettemme tee mitään ilman nuoria. Nuoret ovatkin olleet heti alusta lähtien määrittelemässä, mihin asioihin meidän tulisi vaikuttaa. Tätä varten Nuorten ohjelma on kiertänyt ympäri Suomea tapaamassa nuoria ja kysymässä, minkä asioiden pitäisi muuttua, jotta nuorten elämä olisi tulevaisuudessa parempi. Tämä paketti on koottu nuorten ajatuksista.

Nuorten ohjelman kiertue 2022

140

kasvokkain
kohdattua nuorta

9

paikkakunnalla

18

toimipisteessä

- 1.4. Vamos Oulu
- 26.4. Vamos Jyväskylä
- 12.5. Breikki Tampere
- 12.5. Tukialus Tampere
- 12.5. Vamos Tampere
- 17.5. Vamos Helsinki
- 24.5. Vamos Espoo
- 31.5. Omakoti Sofia
- 7.6. Vamos Kuopio
- 7.6. Vamos Siilinjärvi
- 14.6. Kartananhaka Helsinki
- 15.6. Lahden Diakonialaitos
- 16.6. Toimintakeskus Sovinto,
Suomen Diakoniaopisto
- 9.8. Tukialus Lahti
- 15.8. Suojattomat
- 17.8. Tukialus Helsinki
- 23.8. Vamos Vantaa

Näin kiertue toteutettiin

Kiertueen prosessi rakentui hyvin käytäntöihin ja menetelmiin tutustumisesta, vaikutusten arvioinnista, työntekijätapaamisista, materiaalien suunnittelusta ja valmistelusta sekä nuorten tapaamisista. Nuorten asiantuntijuudesta tarjottiin nuorille pienimuotoinen palkkio osallistumisesta. Työpajoista tehtiin nuorten sekä Nuorten ohjelman tiimin toimesta muistiinpanoja, joiden pohjalta on koostettu tämä yhteenveto.

Nuoret saivat osallistua työpajoihin anonyymisti ja osallistuminen oli nuorille vapaaehtoista.

Työntekijätapaamiset:

Jalkautumista nuorten pariin suunniteltiin yhdessä toimipaikkojen henkilöstön kanssa, jotta voitiin mahdollistaa parhaiten nuorten tavoittaminen, nuorille sopivat menetelmät ja toteutustavat. Tukena käytettiin markkinointimateriaalia kiertueesta.

Työpajat koostuivat kolmesta osiosta:

- 1. Ilmiöt:** Mitä pitäisi muuttaa, jotta kaikkien olisi parempi olla?
- 2. Viestintä:** Miten nuoret tavoitetaan ja minkälaista viestinnän tulisi olla?
- 3. Vaikuttamisen keinot:** Keskustelua erilaisista vaikuttamisen tavoista nuorten näkökulmasta.

Työpajojen toteutus:

- 1. Pop up – pisteet teemoittain:** Mahdollistivat nuorten osallistumisen oman aikataulunsa mukaan
- 2. Ryhmämuotoinen työpaja:** Ryhmä osallistui työpajaan aikataulutettuna kokonaisuutena
- 3. Jalkautuminen kaduille:** Työntekijöiden mukana nuorten tapaaminen kaduilla.

Käytetyt menetelmät:

Dialogi, legot, sormivärit, unelmakartta, kortit, digitaaliset sanapilvityökalut, post-it-laput, pelilliset menetelmät, kysely, janatyöskentely, piirtäminen

25 tapaa tehdä Suomesta parempi nuorille

Mitä jos palveluja ei tarvitsisi enää etsiä?

- Tuki yhdeltä rinnalla kulkevalta aikuiselta
- Palveluiden tulee jalkautua mun arkeen
- Lisää vertaistukea
- Moninaiset tavat palveluissa asioimiseen
- Selkeyttä viestintään nuorille suunnatuissa palveluissa
- Päihdeongelmiin tulisi suhtautua sairautena
- Enemmän saavutettavia asuntoja kaikille

Koulut voivat muuttaa maailmaa

- Mielenterveys tutuksi kaikille
- Enemmän turvallisten aikuisen aikaa kouluarkeen
- Enemmän tunnetaitokasvatusta kouluihin
- Oppiaineiden pitäisi tukea aikuiseksi kasvamista
- Kiusaajat kuriin
- Pienemmät luokkakoot takaisin
- Opiskelu mahdolliseksi kaikille

”Jos kaikki olisivat mukavia toisilleen...”

- Lisää inhimillisyyttä
- Lisää kohtaamisia, vähemmän rasismia
- Ei ahdistavia klikkiuutisia, vaan enemmän aitoa ja positiivista sisältöä
- Lisää tietoa, vähemmän stigmoja

Yhteinen tekeminen auttaa uudessa maassa

- Monipuolisia mahdollisuuksia tutustua Suomeen, suomalaisiin ja suomen kieleen
- Kriiseistä osallisiksi paikallisia yhteisöjä

Onko nuorille tilaa kaupunkiympäristössä?

- Avoimia nuorisotiloja myös nuorille aikuisille
- Harrastukset kaikille saavutettavaksi
- Tiloja omaehtoiseen toimintaan
- Enemmän pyöriä, vähemmän autoja

Nuorilla on halu vaikuttaa asioihin!

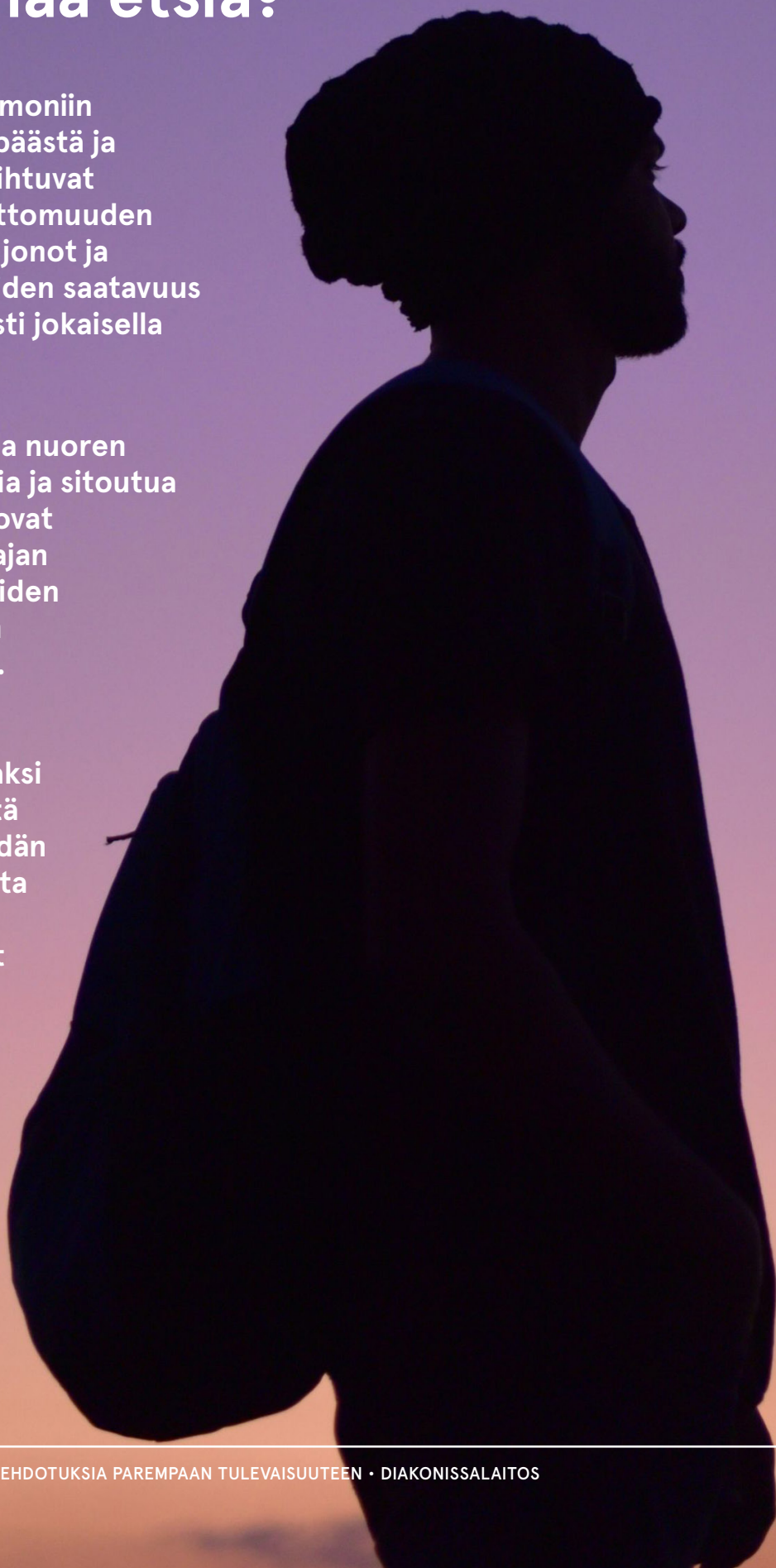
- Ääni nuorille!

Mitä, jos palveluita ei tarvitse enää etsiä?

Nuoret kokevat, että moniin palveluihin on vaikea päästä ja ihmiset palveluissa vaihtuvat liian usein. Kohtaamattomuuden tunne, kohtuuttomat jonot ja mielenterveyspalveluiden saatavuus korostuivat hälyttävästi jokaisella paikkakunnalla.

Palveluiden pitäisi tulla nuoren arkeen, olla jalkautuvia ja sitoutua nuoreen. Nuoret toivovat palveluiden ja vapaa-ajan sekoittuvan ja palveluiden toimivan enemmänkin walk-in-periaatteella.

Palveluihin päästyään nuoret kokevat vaikeaksi hahmottaa, mitä heiltä odotetaan ja mitä heidän tulee osata tehdä, jotta tuki palveluissa mahdollistuu ja oikeat etuudet tulevat tilille. Usein tarjotaan hyviä neuvoja, muttei konkreettista tukea asioiden hoitamisen opetteluun ja hahmottamiseen.

Tuki yhdeltä rinnalla kulkevalta aikuiselta

Nuoret toivovat erityisesti pitkäkestoista ja nuoren asiantuntijuutta kunnioittavaa palvelua. Palveluiden tulee tarjota asiantuntijuuttaan nuoren tueksi, laajentaa yhteistä ymmärrystä tilanteesta ja toimivista tukimuodoista. Nuoret sitoutuvat, kun saa osallistua prosessiin ja vaikuttaa millä tavalla palvelua tai hoitoa järjestetään.

Nuoret haluavat heidät nähtävän palveluissa yksilöinä, kokonaisina ihmisinä, vahvuuksien kautta diagnoosien ja ongelmien sijaan. Palveluihin pitäisi päästä nopeasti ja matalan kynnyksen periaatteella, myös ilman lähetettä tai diagnoosia. Palveluiden tulisi tarjota ihmistä kulkemassa rinnalla. Hyvä tuki jalkautuu nuoren arkeen ja tarjoaa tukea käytännön asioiden hoitamiseen. Monet vaikeat asiat helpottuvat, jos on tunne siitä, ettei asioita tarvitse kohdata yksin:

”Työntekijän ei edes tarvitse osata mitään, kunhan on ja pysyy ja kohtaa minut kokonaisena ja ihmisenä”.

Nuoret haluavat palveluiden sitoutuvan nuoreen eikä pelkästään nuoren palveluun. Nuorella tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa siihen, miten usein tapaamisia voidaan järjestää ja kuinka pitkään hoitoa tai seurantaa toteutetaan. Palveluiden tulee sopeutua myös muun yhteiskunnan rytmiin. Hoito ei voi olla este työlle tai koululle.

”Ammattihenkilöstö kertoo asiakkaalle, että ratkaisuja ja menetelmiä on olemassa, mutta ei ole resursseja toteuttaa niitä”

Resursseja tulee lisätä, jotta työntekijöillä on aikaa ja mahdollisuus toteuttaa laadukasta palvelua / hoitoa. Resurssien lisäksi terveyspalveluiden hinnan pitäisi olla kaikille mahdollinen.

Palveluiden tulee jalkautua mun arkeen

Tuki on tehokasta sen kohdentuessa välittömästi nuoren omassa elinympäristössä. Kuukausittaisten tapaamisten ja menneestä ahdistuksesta puhumisen sijaan vaikeistakin tilanteista selviää usein, kun työntekijä tulee nuoren arkeen. Ahdistusta voi käsitellä yhdessä turvallisen aikuisen kanssa tutussa ympäristössä. Masennuksesta johtuvan pitkän poissaolon jälkeen koulupäivistäkin selviää, kun ennen koulupäivän alkua keskustellaan ahdistuksesta koulun kahvilassa tutun ja turvallisen aikuisen kanssa. Valitettavasti ahdistus ja yksinäisyys seuraavat myös iltaisin ja viikonloppuisin. Nuoret haluavat palveluita myös virka-ajan ulkopuolella ja toivovat palveluiden ja vapaa-ajan raja-aitojen murtumista. Nuorille lisää kohtaamispaikkoja, joissa on tarjolla ohjattua ja vapaata tekemistä.

Lisää vertaistukea

Kokemusasiantuntijuuden merkitys korostui hyvänä keinona vaikuttaa ja tarjota tukea paikkakunnasta ja palvelusta riippumatta. Vertaisuuden merkitys korostuikin nuorten tarpeissa. Asialla on erilainen painoarvo nuoren puhuessa nuorelle. Vertaisuus tarjoaa mahdollisuuden ymmärtää omaa tilannettaan, löytää selviytymiskeinoja ja luoda tunteen ettei ole yksin tilanteensa kanssa. Vertaisuus tarjoaa samalla toivoa ja rakentaa mahdollisuutta katsoa myös tulevaisuuteen. Nuorten mielestä vertaistukea pitäisi olla tarjolla myös matalalla kynnyksellä ja ilman lähetettä tai kirjauksia omakantaan, Vertaistukea voi toteuttaa pienissä ryhmissä tai yksilövalmennuksena.

Moninaiset tavat palveluissa asioimiseen

Palveluiden tulee olla saavutettavia, sillä avun hakeminen ei ole helppoa. Jo soittaminen ja ajanvaraus on itsessään on monesti pitkä ja vaikea prosessi. Jottei apu jää saamatta, palveluista tulee vastata tai soittaa takaisin.

Epävarmuus tai vaikeus hahmottaa annettua tehtävää voi estää asian hoitamisen. Kohtaamisen lisäksi asiointissa tulisi huomioida monipuolisemmin ja riittävästi erilaiset oppimistyyliä ja hahmottamisen tavat ja haasteet. Ajanvarauksissa ja asiointissa tulisi mahdollistaa kaikissa palveluissa soittamisen lisäksi kasvokkain tapaamiset sekä asiointi ja asioiden hoitaminen viesteillä tai verkkopalvelussa. Myös asiointia ilman pankkitunnuksia tulisi helpottaa.

”Asiointissa pitäisi olla mahdollisuus kasvotusten asiointiin ja monipuolisesti - Pelkästä puhelusta on vaikea hahmottaa tilannetta ja mitä pitää tehdä ja muistaa”

Selkeyttä viestintään nuorille suunnatuissa palveluissa

Nuorten toivovat kuntakohtaisia sivustoja, joissa on ajantasaista tietoa nuorille suunnatuista palveluista, tapahtumista ja harrastuksista. Esim. harrastuksiin on mahdollista saada stipendi tai maksun alennus pienituloisille, mutta tietoa on vaikeaa löytää.

Nuorille toimii parhaiten kasvotusten markkinointi ja mahdollisuus keskustella. Kaikki nuoret eivät myöskään ole somessa. Paikallista livemarkkinointia toivottiin oppilaitoksiin ja muihin paikkoihin, joissa nuoret käyvät. Nuorille suunnatuista palveluista pitäisi olla myös bussipysäkkimainontaa.

**”Positiivinen kokemus
mielenterveyspalveluista
syntyy, kun jokainen
elämän osa-alue
huomioidaan, kuten
tukiverkosto, lääkitys,
arki, talous... eikä
jätetä yksin.”**

*”Tää on päihdesairaus – ihmiset eivät ymmärrä.
Narkkaus ei ole oma valinta, eikä unelma”*

Päihdeongelmiin tulisi suhtautua sairautena

Päihderiippuvuutta ei tunnisteta usein sairaudeksi. Päihteiden käyttö on usein traumaperäistä ja pitkittyneissä tilanteissa on vaikeaa määrittää johtuuko päihteiden käyttö mielenterveysongelmasta vai ko mielenterveysongelma päihteistä. Päihde- ja mielenterveyspalveluita pitäisi tarjota samanaikaisesti ja nuorella tulisi olla oikeus itse vaikuttaa siihen kumpaan kaipaa akuutimmin apua.

Nuoret toivovat päihdepalveluilta erityisesti matalan kynnyksen yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja, joissa saa apua ja ruokakassin mukaan. Päihdepalveluiden saatavuutta pitäisi parantaa niin, että riippuvuussairaudesta kärsivät pääsee hoitoon viiveettä, kun on motivoitunut ja ympäristö mahdollistaa hoitoon osallistumisen.

Nuoret kaipaavat myös muutosta päihdepolitiikkaan. Rangaistuksen sijaan huumeista kiinni jääville pitäisi tarjota hoitoa. Kannabiksen dekriminialisointi nousi keinona monessa paikassa esille.

”Väkivallan kokemukset lapsena normalisoivat väkivaltaa eikä siihen osaa puuttua eikä ymmärrä sen olevan väärin. Seuraa mukana kaikissa ihmissuhteissa”

Enemmän saavutettavia asuntoja kaikille

Nuoret kokevat asumisen olevan perusoikeus ja tulevaisuusajattelun perusta, mutta moni asunnoton nuori ei uskalla haaveillakaan asumisesta. Vaikean elämäntilanteensa johdosta asuntoa ei nähdä realistisena. Osa pelkää menettävänsä asunnon arjenhallinnan vaikeuksien ja moni lyhytkestoisten tukipäätösten takia, jolloin pienenkin vastoinkäymisen takia asioita jää hoitamatta, josta seuraa maksuvaikeuksia ja vuokravelkaa.

Päihdesairaille tulisi olla enemmän tuettuja asuntoja ja erityisesti hajasijoitettuja asuntoja. Tarvitaan myös enemmän turvallisia hätämajoituspaikkoja, joista saa palveluita.

”Symppiksenkaltaisia paikkoja tarvitaan missä on ruokaa ja apua saatavilla. Täällä saa asiat aina alkuun ja on mahdollisuus hoitaa niitä.

”Ruokakassilla selviää puoli päivää ja pystyy miettimään hetkeksi muuta”

Viranomaistahot koetaan byrokraattisina ja vanhanaikaisina

Minkälaisia negatiivisia kokemuksia nuoret nostivat esille? Mikä ei nuorten mielestä toimi? Nuoret kokevat, että moni nuorelle olennainen viranomaistaho on toimintatavoiltaan liian byrokraattinen ja vanhanaikainen. Virkailijat eivät tunne nuorten tilanteita, lait, säädökset ja ohjeet ovat tulkinnallisia ja muuttuvat niin nopeasti ettei tieto ja ohjeistukset tavoita edes työntekijöitä. Nuoret kokevat päätösten ja palveluiden riippuvan henkilöstä eikä instituutiosta, jonka seurauksena osa nuorista osaa harrastaa ”päättöshoppailua”. Palvelut ja päätökset eivät voi olla henkilösidonnaisia.

”Toimeentulopäätösten pitäisi olla pidempiä, jos on pitkä palvelutarve. Katkeavat etuudet vievät voimia ja etuuksia ei pysty hakea vaikeassa tilanteessa. Seuraa maksukyvyttömyys, velkakierre ja asunnottomuus.”

CASE:

KELA - NUORTEN VINKIT:

1. KELA-asiointia helpottaisi ”KELA-kuiskaaja”, jolta saisi neuvojen sijaan konkreettista tukea asiointiin, selvittelyyn ja hakemusten tekoon.
2. Kaikkien palveluiden työntekijöille pitäisi olla myös saatavilla palveluneuvoja, jolta voi kysyä apua, sillä ei voida olettaa, että kukaan voisi omien tehtävien ohessa tuntea myös kaikki kaupungin palvelut
3. Palvelun sisällöstä ja tarjolla olevista mahdollisuuksista tulisi viestiä aktiivisesti ja säännöllisesti muutoksista ja käytännöistä.
4. Tekoälyä ja päätösten automatisointia ehdotettiin ratkaisuksi vähentämään henkilösidonnaisia päätöksiä.

Näistä palveluista kannattaa ottaa mallia!

Nuoret nostivat positiivisia kokemuksia eri palveluista, joista kannattaa ottaa oppia.

- Vamos palvelut, Diakonissalaitos (Useat paikkakunnat) Nuorten kohtaamispaikka Bostari (Jyväskylä)
- Kirkon walk in -lyhytterapiamalli
- Psykososiaalinen tuki Domino (Lahti)
- Sote-työpaja Stoori, Lahden Diakonialaitos (Lahti)
- Walkers (Useat paikkakunnat)
- EMY-pisteet, Espoon Mielenterveys Yhdistys (Espoo) Nuorten mielenterveys- ja päihdepoliklinikka Nupoli (Espoo) Kempeleen terveyskeskus
- Tukialus, Diakonissalaitos (Lahti, Helsinki, Tampere) Symppis (Helsinki)

Koulut voivat muuttaa maailmaa

Koulut tavoittavat lähes kaikki nuoret Suomessa. Nuoret toivovat koulujen muuttuvan merkittävämpään rooliin myös aikuiseksi kasvamisen tukijana. Tunnetaitoja sekä taitoja arkeen kaivattiin enemmän. Nuoret myös kaipaavat ympärilleen turvallisia aikuisia, jotka aidosti kuuntelevat ja ymmärtävät heitä.

Mielenterveys tutuksi kaikille

Nuorten mielestä jokaisen tulisi ymmärtää, miten tukea omaa mielen hyvinvointiaan. On tärkeää saada tietoa ja ymmärtää, mikä on normaalia ja missä tilanteessa tulisi hakea apua. Koulussa tulisi pystyä luomaan yhteinen tunne siitä, että on ok hakea apua. Samalla tulisi myös kertoa enemmän, minkälaisia palveluita on saatavilla ja mistä apua voi tarpeen tullen hakea.

Enemmän turvallisten aikuisten aikaa kouluarkeen

Nuoret kaipaavat ympärilleen turvallisia aikuisia, joilla on aikaa kohdata, kuunnella ja aidosti ymmärtää heitä. Nämä rinnalla kulkevat aikuiset voivat olla esim. nuorisotyöntekijöitä, sosionomeja tai kuraattoreita. Tukea kaivataan myös muuhun, kuin opiskeluarkeen. Tietoa kaivataan mm. erilaisista tukivaihtoehtoista ja kriisipalveluista. Työntekijät tulisi integroida oppilaitoksen arkeen, jotta he tulisivat tutuiksi nuorille.

”Jos mulle olisi opetettu tunnetaitoja ei olisi tarvinnut käydä tätä helvettiä läpi.”

Enemmän tunnetaitokasvatusta kouluihin

Tunnetaitojen opetus nähdään hyvänä ennaltaehkäisevänä keinona. Nuoret ajattelevat tunnetaitojen lisäävän sensitiivisyyttä ja siten helpottavan ilmapiiriä, vähentävän kiusaamista ja tehostavan avun kohdentumista. Nuorten mielestä tunnetaitojen opetuksen tulisi olla systemaattista koko peruskoulun ajan. Parhaimmassa tapauksessa tunnetaitoja vetäisi sama henkilö, jolle voisi keskustella myös pienistä ja suurista asioista. Yhtenäinen teema ja jatkuvuus tunnetaitojen ja mielenterveyden parissa poistaisi stigmoja normalisoiden kulttuuria, jossa nuoret käyvät puhumassa mielen hyvinvoinnista. Apu kohdentuisi aikaisemmin ja tehokkaammin, kuulumattomuuden ja yksinäisyyden tunteet vähenevät samalla kun vertaistuki mahdollistuu ja luo tiiviimpiä yhteisöjä.

Nuoret kokevat erityisen tärkeänä suhteen luomisen läsnäoleviin aikuisiin. Hyvänä esimerkkinä nousi terveystietoa opettava kouluterveydenhoitaja. Tunnetaitoja voisi opettaa oppiaineena kuraattori tai nuorisotyöntekijä, jolloin oppilashuollon palvelut ja ihmiset tulisivat tutuiksi luontevalla tavalla.

Nuorten mielestä aikuiset käyttävät termejä, joista ei nuorten maailmassa eikä koulussa puhuta. Seurauksena termejä ei opita ymmärtämään ja ne näyttäytyvät yhteiskunnassa leimaavina.

Oppiaineiden pitäisi tukea aikuiseksi kasvamista

Monilla nuorilla ei ole verkostoa opettelemassa asioita yhdessä. Kohtaamattomuuden ja yksinäisyyden seurauksena myös arjen taitojen oppiminen vaikeutuu. Nuoret näkevät oppilaitosympäristön roolin mahdollistavan myös arjen taitojen opettelemisen. Nuorten mielestä kouluissa tulisi opettaa enemmän tiedon sijaan aikuiseksi kasvamiseen liittyviä taitoja sekä tiedon soveltamista.

Arjen taidoissa on kyse muustakin kuin kokkaamisesta ja siivoamisesta. Kotitalouden lisäksi kouluissa tulisi opettaa taloustaitoja, joihin voisi sisältyä teemoja kuten, miten toimia jos lasku päätyy perintään, miten veroja maksetaan ja miten kelan etuuksia haetaan. Lisäksi asumiseen ja työskentelyyn liittyviä oikeuksia ja vastuita tulisi avata nuorille jo koulussa

Kiusaajat kuriin

Kiusaaminen nousee edelleen esille laajoista kampanjoista huolimatta. Nuoret toivovat kovempia rangaistuksia kiusaajille ja pohtivat miksi kiusattu edelleen vaihtaa koulua. Tietoa kiusaamisesta ja siihen puuttumisesta tulee opettaa aktiivisemmin nykyistä laajemmin. Kiusaamisen lopettamiseen tarvitaan kuitenkin muutakin kuin puuttumista. Tunnetaitojen opettaminen, Turvallisen tilan periaatteiden ja laadukkaan kohtaamisen mahdollistaminen ovat hyviä keinoja ennaltaehkäisemään myös kiusaamista.

”Ihminen joka koulussa aina huomauttaa muista negatiivisia asioita, pukeutuminen, ulkonäkö tai on muuten ilkeä. Se herättää huolen onko hänellä asiat hyvin tai perheessä ongelmia”

Pienemmät luokkakoot takaisin

Pienemmissä luokissa on helpompi olla aktiivisempi, osallistua ja keskittyä. Samalla myös nuorten yksilöllinen tarpeiden huomioiminen helpottuu. Kohtaamiselle jää enemmän aikaa, jolloin on helpompi huomioida opiskelijoiden eritahtinen eteneminen oppiaineissa.

Opiskelu mahdolliseksi kaikille

Nuoret ovat tyytyväisiä opiskelumahdollisuuksien suhteen. Peruskoulutus koetaan tasa-arvoa edistävänä, mutta kilpailu opiskelupaikoista on kuitenkin tiukentunut. Valmennuskurssien suosion kasvettua, niistä on tullut jo lähes olennainen osa akateemisiin opintoihin haettaessa. Eriarvoisuus korkeakoulumaailmassa kasvaa, kun valintakoemateriaalit löytyvät vain maksujen takaa ja suurin osa opiskelemaan pääsevistä nuorista on käynyt tuhansia maksavan valmennuskurssin. Heille, joilla ei ole varaa maksaa, paineet ovat suuremmat pärjäämiseen jo aikaisemmissa opiskeluvaiheissa. Voidaanko tarjota laadukasta opiskeluvalmennusta kaikille?

”Kun mä hain kouluun, ainoon tapa valmistautua valintakokeisiin oli satoja euroja maksava valmennuskurssi.

”Kurssin järjestäjät on ainoat joilla on edes pääsy vanhoihin kokeisiin.”

Monien nuorten mukaan myös opintolainan kriteereitä tulisi tiukentaa ja nivelvaiheen opintoja olisi syytä tukea työttömyysetuudella. Opintolainan nosto aiheuttaa pahimmillaan luottohäiriöitä, ulosottoa ja suuret velat vievät motivaatiota tulevaisuudesta ja työelämästä. Nykyinen opintolainaa ottamaan velvoittava kulttuuri, jossa on mahdollista saada opintolainaa maksuhäiriöstä huolimatta syrjäyttää työelämästä ja käyttää hyödyksi haastavassa tilanteessa olevia. Lopputuloksena valtio siirtää tuloja yrityksille.

**”Jos kaikki olisivat
mukavia toisilleen...**

Nuoret kokevat monella tasolla ilmapiirin olevan negatiivinen. Ilmapiiriin voidaan vaikuttaa Turvallisen tilan periaatteiden käyttöönotolla, vähentämällä ennakkoluuloja ja vaatimalla medialta enemmän vastuuta.

Nuorten mielestä paras tapa vähentää ennakkoluuloja on kohtaaminen. Erilaisten ihmisten kohtaamiset synnyttävät ymmärrystä ja tieto auttaa pääsemään ennakkoluuloista irti.

Lisää inhimillisyyttä

”Psykologiset asiat ja ennakkoluulot vaikuttavat siihen, miten reagoidaan sosiaalisissa tilanteissa”.

Nuoret kokevat tärkeänä mahdollisuutta määritellä turvallista keskustelu ympäristöä. Nuoret kertovat Turvallisen tilan periaatteiden opettavan ihmistä tulemaan tietoiseksi toisten kokemuksista ja siten parantavan kohtaamisen taitoa huomioimalla jo valmiiksi asioita, joita ei välttämättä itse vielä ymmärrä. Turvallisessa tilassa on mahdollista keskustella sensitiivisesti ja vertaisena.

”Jokaisella ihmisellä on hyvä puoli, se pitää muistaa ja osata nähdä, vaikka monesti joissain korostuu ja näkyy ensin se huono puoli”.

Nuorten mielestä kiitollisuuden merkitys on suuri yksilön hyvinvoinnille. Kiitollisuustaitoja ja ystävällisyydestaitoja voi ja olisi hyvä myös opettaa, sillä kiitollisuus lisää tyytyväisyyttä elämään ja rakentaa parempaa ilmapiiriä.

Nuoret kokevat ettei ammatti takaa nykyisin työpaikkaa. ”Töitä ei ole paljon tarjolla. Otetaan vaan parhaat, vaikka olisi ammatti.” Työnteon tulisi olla mahdollista kaikille. Työelämän muuttuminen entistä kilpailullisemmaksi heijastuu myös kokemukseen ihmisen arvosta osana kohtaamisia. Kysymykset kuten: ”mitä teet työksesi?” voivat aiheuttaa häpeää ja ahdistusta. Yhteiskunnallista arvoa voi mitata muullakin kuin työelämän statuksella.

Nuoret kokevat yhteisen vastuun tärkeänä. Esim. Venäjälle asetetut pakotteet koetaan hyvänä asiana, koska ne lisäävät painetta rauhaan. Sama pätee myös kiusaamiseen. Nuorten keskuudessa on eroja kenen vastuulla lopulta kiusaamiseen puuttuminen on. Toisaalta se nähdään koulun, toisaalta vanhempien ja toisaalta koko yhteiskunnan vastuuna. Yhteisenä ajatuksena nuorten puheissa näkyy suuri tarve puuttua kiusaamiseen vahvemmin ja laajemmalla joukolla. Kiusaamiseen puuttumista tulee opettaa monipuolisesti ammattilaisille, vanhemmille ja yleisesti kaikille.

Lisää kohtaamisia, vähemmän rasismia

Rasismia voi kitkeä järjestämällä monikulttuurisia tapahtumia. ”Eräs nuori kertoi ettei voi olla tekemisissä kanssani, koska isänsä mukaan uskontoni on islam.” Tarvitaan kohtaamisia, joilla voi vaikuttaa ymmärryksen kehittymiseen, vallitsevaan kulttuuriin ja uskomusten periytymisen vaikutukseen. Rasismia voisi vähentää jos rasistisesta käyttäytymisestä seuraisi tuntuvammat sakot, sillä suomalaiset noudattavat lakia tunnollisesti.

Ei ahdistavia klikkiuutisia, vaan aitoa ja positiivista sisältöä!

Huomattavan moni nuorista ei lue uutisia niiden tuoman ahdistuksen ja negatiivisuuden takia. Seurauksena ihmiset elävät eri todellisuudessa ikäryhmittäin ja julkinen keskustelu jää kapeaksi. Nuoret vaativat medialta näkyvämpää vastuuta asennekasvatuksessa ja yhteiskunnallisissa asioissa. Nuorten mielestä median avulla voidaan saada aikaan suvaitsevampi ja hyväksyvämpi yhteiskunta.

Media kaipaa uudistumista ja lisää positiivisuutta. Nuoret kuuntelevat aktiivisesti Podcasteja ja kokevat niillä voivan vaikuttaa hyvin mielipiteisiin. Uutisten rinnalla pitäisi olla enemmän kirjoituksia ilmiöistä. Useilla paikkakunnilla toivottiin positiivisia uutisia kriisien ja sotien sijaan. Nuoret kokevat uutisten olevan jatkuvaa toistoa samoista asioista ja kriiseistä päivittäin.

”Pääkirjoitukset ja kolumnit ovat kiinnostavampia ja pitävät kartalla ajankohtaisista asioista.”

Lisää tietoa, vähemmän stigmoja

Uutisoinnissa pitäisi myös lopettaa tarkoitushakuinen ihmisryhmien stigmatisointi. Usein negatiivinen uutisointi korostaa ihmisen taustaa tai haasteita. Kadulla koettiin ihmisten pelkäävän päihdesairaita henkilöitä turhaan. Keinona stigmojen vähentämiseen nähtiin kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen monipuolisesti, sekä Reindeer spotting-tyyppiset todenmukaiset tuotokset.

”Tää on päihdesairaus – ihmiset eivät ymmärrä, narkkaus ei ole oma valinta, eikä unelma. Ei meistä ole vaaraa sivullisille, vaikka keskenään joskus rettelöidään”.

Yhteinen tekeminen auttaa uudessa maassa

Suomeen saapuneet nuoret kokevat kiitollisuutta ja hämmästelevät, miten ihmiset eivät huomaa ympärillään olevaa hyvää. Monet nuoret kokevat yksinäisyyttä erityisesti virka-aikojen ulkopuolella. Tukea on saatavilla, mutta se painottuu suurimmaksi osaksi opiskelu- ja työelämään. Työnhakumaailma syrjäyttää monet osaajat. Kielelliset haasteet, työpaikkailmoitusten luomat epärealistiset mielikuvat ja syrjintä puhututtivat.

Monipuolisia mahdollisuuksia tutustua suomeen, suomalaisiin ja suomen kieleen

Nuoret toivovat paikkoja, tukea ja mahdollisuuksia tutustua Suomalaisiin nuoriin. Palveluita on, mutta niissä tapaa vain Suomeen tulleita nuoria. Tarvitaan enemmän yhteistä ohjelmaa ja tapahtumia suomalaisten nuorten kanssa. Silloin oppii kielen nopeasti ja pääsee osaksi yhteisöjä ja on helpompi rakentaa omaa elämää

Hyvänä käytäntönä nähtiin myös tukiperheiden tuki nuorille alusta alkaen. Nuoret kokivat tukiperheiden avulla voivan tutustua tehokkaasti ihmisiin ja oppia kielen. Tukiperheiden kautta arki voisi rakentua monipuolisemmaksi ja luoda tunnetta ettei jää yksin.

”Kaikkialle ei uskalla mennä yksin, monet tilanteet ja paikat jännittävät.”

Toivotaan tietoa mahdollisuuksista ja apua myös koulutukseen hakemiseen. Yleissivistäviin opintoihin nuoret toivoivat mahdollisuutta opiskella myös työmarkkinatuella, sillä nykyinen järjestelmä ei aina kannusta akateemiselle polulle, vaikka valmiuksia olisikin.

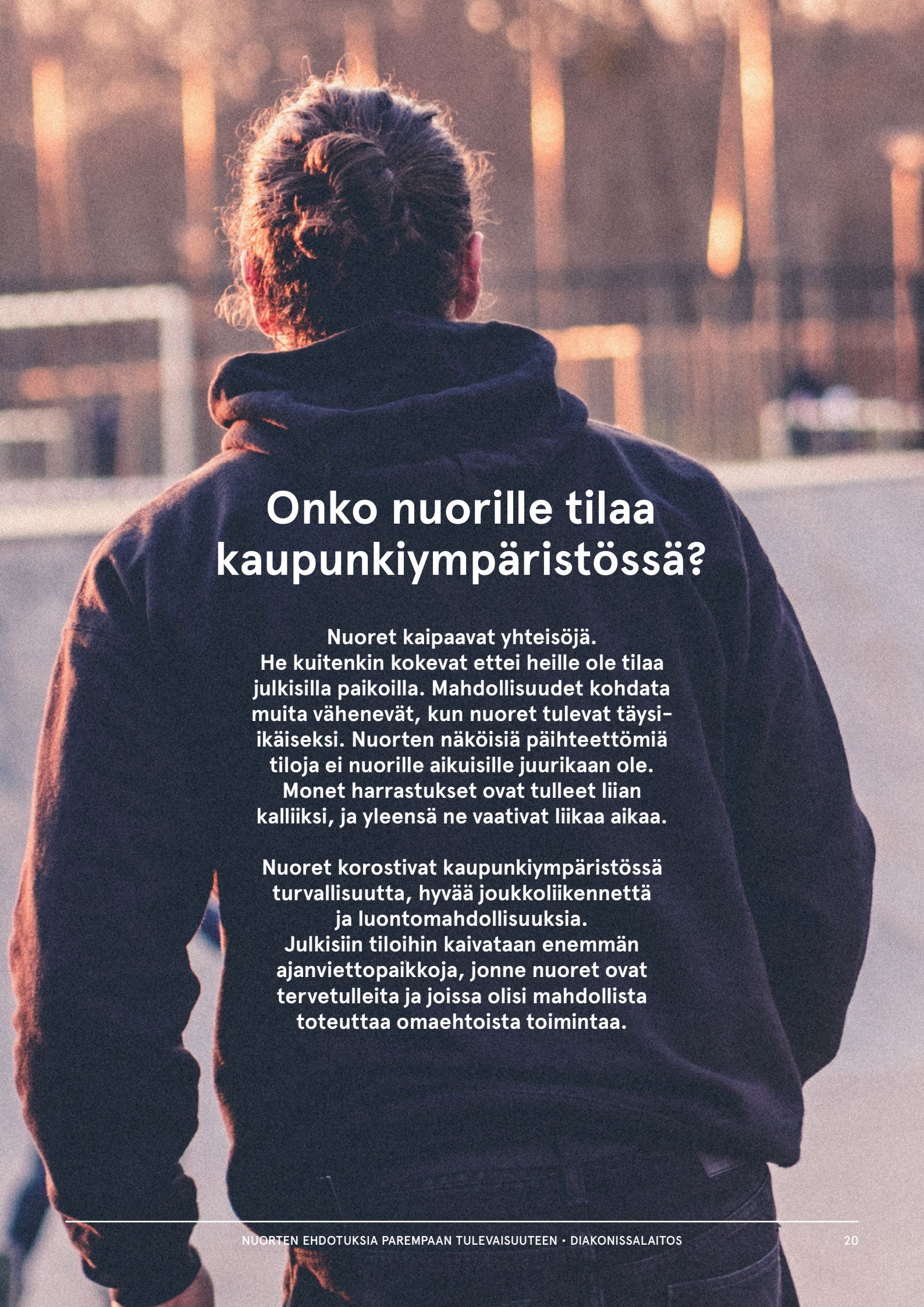
Kriiseistä osaksi paikallisia yhteisöjä

Suomeen tullaan pääosin todellisista kriiseistä ja kotoa lähdetään kiireessä ja hädässä. Nuorten mielestä sotamaista tulevien maahantuloa pitäisi helpottaa.

”Minultakin kysyttiin miten todistan, että olen Afganistanista – niin, miten minä sen voin todistaa?”

Miten voi kertoa itsetuhoisista ajatuksista jos ei ole yhteistä kieltä? Tietoa ja tukea on usein saatavilla, mutta tiedonkulku ei toimi jos ei ole yhteistä kieltä. Esimerkiksi kriisitukea pitäisi olla saatavilla vähintäänkin englanniksi, mutta myös muilla kielillä.

Nuorten toivo päästä osaksi suomalaista kulttuuria ja yhteisöjä on vahva. Hallitus voisikin tukea asuntopolitiikalla esim. vuokranantajia, jotta maahanmuuttajia ei asuisi pelkästään samoilla alueilla samoissa paikoissa. Asuntojen hinnat sijoittavat pienituloiset samoille alueille.

Onko nuorille tilaa kaupunkiympäristössä?

Nuoret kaipaavat yhteisöjä.

He kuitenkin kokevat ettei heille ole tilaa julkisilla paikoilla. Mahdollisuudet kohdata muita vähenevät, kun nuoret tulevat täysi-ikäiseksi. Nuorten näköisiä päihitteettömiä tiloja ei nuorille aikuisille juurikaan ole.

Monet harrastukset ovat tulleet liian kalliiksi, ja yleensä ne vaativat liikaa aikaa.

Nuoret korostivat kaupunkiympäristössä turvallisuutta, hyvää joukkoliikennettä ja luontomahdollisuuksia.

Julkisiin tiloihin kaivataan enemmän ajanviettopaikkoja, jonne nuoret ovat tervetulleita ja joissa olisi mahdollista toteuttaa omaehtoista toimintaa.

Avoimia nuorisotiloja myös nuorille aikuisille

Nuoret aikuiset toivovat täysi-ikäisille kohdennettuja kodinomaisia ja rentoja päihtettämiä nuorisotiloja myös virka-ajan ulkopuolella. Tiloissa tulisi olla ohjattua ja vapaata matalan kynnyksen toimintaa, tukea tietoa, tekemistä, tapahtumia. Nuoret ovat kiinnostuneita järjestämään tapahtumia ja tekemistä myös itse.

Harrastukset kaikille saavutettavaksi

Harrastaminen kuuluu kaikille. Harrastusmahdollisuuksissa tulee huomioida monenlaiset tarpeet harrastamiselle. Olosuhteiden ja valmennuksen parantuessa harrastusten hinnat ovat nousseet ja samalla pienituloisten mahdollisuudet harrastaa ovat vähentyneet. Lajikokeilut innostavat ja tuovat kokemuksia, mutta lajikokeilut eivät mahdollista harrastuksessa etenemistä eikä tavoitteellista harrastamista. Toisaalta taas harrastukset muuttuvat jatkuvasti yhä tavoitteellisemmaksi ja vaativat osallistumista monena päivänä viikossa – silloin ne ovat kalliita, eikä aika riitä osallistumiseen muun elämän ohessa (esim. koulu ja työ) ja moni kokee ettei ole mahdollisuutta harrastaa. Rennoille ja riittävän hidastahteisille, mutta tavoitteellisesti eteneville harrastuksille on tarvetta.

Tiloja myös omaehtoiseen toimintaan

Nuoret toivovat julkisiin tiloihin ymmärtävää suhtautumista ajanviettoon. Kaupunkisuunnittelussa voisi huomioida mm. skeittaja- ja skuuttaaja- materiaalivalinnoilla ja tilasuunnittelulla. Nuoret eivät aina kaipaa erikseen rakennettuja skeittipuistoja vaan mahdollisuuksia viettää aikaa yleisillä paikoilla turvallisesti. Siltikin on suuri tarve myös erikseen osoitetuille ilmaisille harrastustiloille. Erityisesti musiikki ja studiotilat, luonto, taide sekä skeittipaikat nousivat esille. Musiikkitaloihin toivottiin mahdollisuutta omaan soittoon, äänitykseen sekä erityisesti kiireettömämpiä aikoja ja opastusta bänditoimintaan.

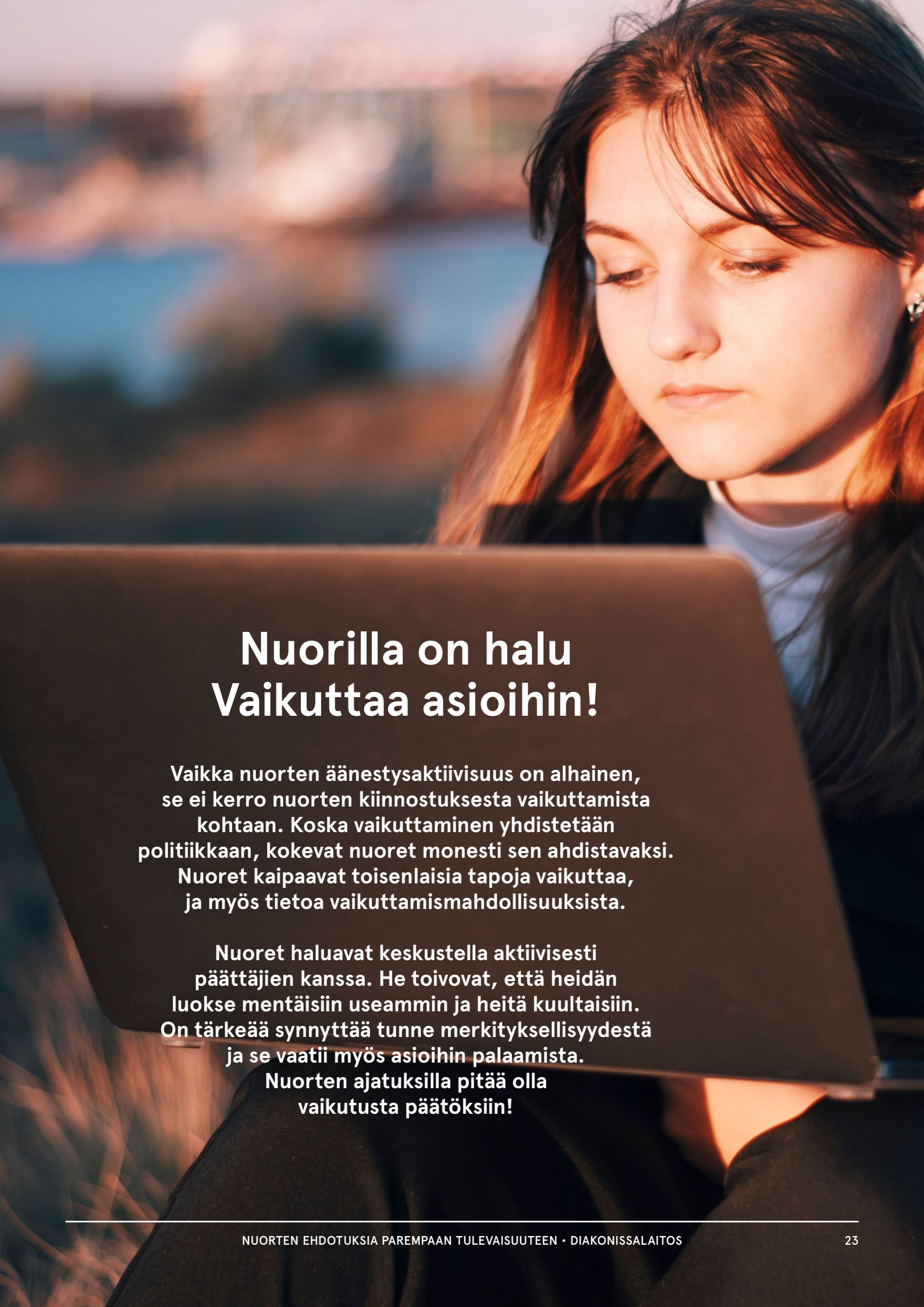
Enemmän pyöriä, vähemmän autoja

Nuoret kokevat tärkeänä pyöräilyn tukemista. Pyöriä tulisi olla saatavilla ja pyöräiteihin panostaa. Nuoret haluavat myös enemmän tilaa ja vähemmän autoja keskustoihin. Autoilta voisi sulkea alueita kokonaan. Liikennesääntöjen muutokset koetaan epäselvinä – tarvitaan paremmin tietoa saataville. Lumi peittää merkinnät tiessä. Pyöräilijöille kaivataan lisäksi selkeät merkinnät sekä liikennemerkkejä riittävästi.

”Kaupunkisuunnittelussa voisi käyttää enemmän rohkeampia värejä, muotoja ja variaatioita.”

**"Syksyllä ja talvella
pitäisi järjestää kesää
enemmän tapahtumia
kun on pimeää ja
masentaa."**

Nuorilla on halu Vaikuttaa asioihin!

Vaikka nuorten äänestysaktiivisuus on alhainen, se ei kerro nuorten kiinnostuksesta vaikuttamista kohtaan. Koska vaikuttaminen yhdistetään politiikkaan, kokevat nuoret monesti sen ahdistavaksi. Nuoret kaipaavat toisenlaisia tapoja vaikuttaa, ja myös tietoa vaikuttamismahdollisuuksista.

Nuoret haluavat keskustella aktiivisesti päättäjien kanssa. He toivovat, että heidän luokse mentäisiin useammin ja heitä kuultaisiin. On tärkeää synnyttää tunne merkityksellisyydestä ja se vaatii myös asioihin palaamista.

Nuorten ajatuksilla pitää olla vaikutusta päätöksiin!

Näin nuoret toivovat saavansa äänensä esille:

- Kunnat voisivat ottaa nykyistä enemmän ja useammin mukaan nuoria suunnittelemaan tapahtumia.
- Puolueilta toivotaan aktiivisempaa ja selkeämpää viestintää siitä, miten he ovat edistäneet lupaamiaan asioita.
- Nuoret kaipaavat vaikuttamisen keinoista enemmän tietoa ja selkeää viestintää. Kiitosta sai mm. paikallinen vaikuttaminen Jättipalsamitalkoiden merkeissä.
- Nuoret toivovat enemmän mahdollisuuksia harjoitella, miten annetaan kaikille mahdollisuus tuoda esille omat mielipiteet.
- Päihteidenkäyttäjistä voisi tehdä valtakunnallisen valtuuston, joka toimittaisi kentältä ääntä säännöllisesti. Kadulta ääni yhteistyölle järjestöjen mukaan ottamiseen. Ne tavoittavat hyvin ja olisivat oiva yhteistyökumppani.
- Mielenilmaukset ovat kiinnostavia ja niitä toivottiin lisää.

”Vaikuttaminen on politiikkaa ja politiikka on perseestä!”

Miten lisätä hiljaisten nuorten osallisuutta?

Ilmapiiri

- Luo turvallinen ja kunnioittava ilmapiiri, johon nuori kokee olevansa tervetullut.
- On tärkeää, että nuorella on turvallinen olo.
- Ilmapiiri ei saa olla tyrmäävä, vaan kaikille mielipiteille ja ajatuksille on tärkeää antaa tilaa.

Vapaaehtoisuus

- Toiminnan tulee olla nuorille vapaaehtoista.
- Nuoren pitää saada osallistua omien voimavarojen puitteissa.
- Myös pelkkä osallistuminen on ok, vaikkei sanoisi mitään. Ehkä jossain vaiheessa on rohkeutta enemmän.

Joustavuus

- Aina ei tarvitse tulla paikalle, mutta silti voi jatkaa toiminnassa mukana.
- Joskus etäosallistuminen on nuorelle helpompi vaihtoehto, mutta ei aina!
- On hyvä mahdollistaa monipuoliset osallistumisvaihtoehdot.

Tuttu ympäristö

- Mene mielummin nuoren luo, tutussa ympäristössä on helpompi ainakin aloittaa.

Sitoutuminen nuoreen

- Muista, että sinun pitää sitoutua nuoreen, vasta silloin nuori voi olla valmis sitoutumaan myös itse.

Taitoja toimia yhdessä

- Luokaa yhdessä turvallisen tilan säännöt.
- Harjoitelkaa sitä, miten annetaan kaikille mahdollisuus tuoda omat mielipiteet esille.

**Toteutetaan yhdessä
nuorten näköinen tulevaisuus!**

**Ota yhteyttä Nuorten ohjelmaan:
www.hdl.fi/nuortenohjelma**

@aaninuorille

@HDLsaatio

Rohkeasti ihmisarvon puolesta

Diakonissa-
laitos

Alppikatu 2, 00530 Helsinki • www.hdl.fi